

Силабус
освітньої компоненти
**Діагностика та корекція дитячо-батьківських відносин в
інклюзивному середовищі**
2026-2027 навчальний рік

Освітня програма: **Спеціальна освіта**

Сертифікатна програма: **Психологія та педагогіка інклюзивної освіти**

Спеціальність: **А6 Спеціальна освіта (А6.01 Логопедія)**

Галузь знань: **А Освіта**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Викладач (і)	Цибуляк Наталя Юріївна, к.психол.н., доцент кафедри прикладної психології та логопедії
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/czybulyak-natalya-yuriyivna/
Контактний тел.	0502096868
Е-mail викладача:	nata.tsibulyak@gmail.com
Графік консультацій	вівторок: 14.00-15.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні/семінарські/лабораторні заняття	Самостійна робота	звітність
5/150	20	20	110	залік

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: дитячо-батьківські відносини, інклюзивне середовище, сімейне виховання, батьківська позиція, психологічна діагностика, психокорекція, профілактика, сім'я, діти з ООП, психологічний супровід.

Мета та предмет курсу:

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння дитячо-батьківських відносин в умовах інклюзивного середовища та здатності комплексно аналізувати й оцінювати дитячо-батьківську взаємодію, визначати особливості батьківської позиції, сімейного виховання, чинники ризику та ресурси сім'ї, обґрунтовано добирати методи діагностики, а також проєктувати профілактичні, корекційні, психоедукаційні та підтримувальні заходи на засадах сімейно-центрованого і доказового підходів з урахуванням особливих освітніх потреб дитини та сімейного контексту.

Предмет курсу: психологічні закономірності, чинники, типи та особливості дитячо-батьківських відносин; методи їх діагностики; підходи, принципи, технології та засоби профілактики й корекції порушень дитячо-батьківської взаємодії в інклюзивному середовищі.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності: здатність здійснювати психологічну діагностику дитячо-батьківських відносин, визначати особливості та причини їх порушень, аналізувати типи сімейного

виховання й особливості батьківської позиції, а також розробляти програми профілактики та корекції порушень дитячо-батьківських відносин в умовах інклюзивного середовища.

Програмні результати навчання:

- диференціювати основні характеристики дитячо-батьківських відносин та причини їх порушень;
- застосовувати методи діагностики дитячо-батьківських відносин, типу сімейного виховання та особливостей батьківської позиції;
- складати психологічний висновок за результатами діагностики дитячо-батьківських відносин;
- розробляти програми профілактики та корекції порушень дитячо-батьківських відносин та типу сімейного виховання.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Дитячо-батьківські відносини в системі сім'ї та інклюзивного середовища

Тема 1. Теоретичні основи дитячо-батьківських відносин

Дитячо-батьківські відносини як психологічний феномен: поняття, структура, функції та основні характеристики. Сім'я як система та дитячо-батьківська підсистема. Теоретичні підходи до пояснення дитячо-батьківських відносин: системний, психодинамічний, біхевіоральний, гуманістичний підходи, теорія прив'язаності. Батьківство, батьківська позиція, установки, ставлення та очікування. Стилі сімейного виховання: авторитетний, авторитарний, поблажливий та індиферентний. Емоційне прийняття/відкидання, контроль, вимогливість, автономія та послідовність як характеристики батьківської взаємодії. Вікові зміни дитячо-батьківських відносин та їхній вплив на розвиток дитини.

Тема 2. Сім'я дитини з особливими освітніми потребами: сімейно-центрований підхід

Сім'я дитини з ООП як система: структура, функції, ролі, межі, ресурси та потреби. Вплив порушень розвитку й особливих освітніх потреб дитини на функціонування сім'ї та дитячо-батьківську взаємодію. Сімейно-центрований підхід: цінності, принципи та відмінності від фахівець-центрованої моделі. Сильні сторони, потреби, пріоритети й повсякденні практики сім'ї як основа підтримки. Партнерство батьків і фахівців, спільне визначення цілей та прийняття рішень. Практики сімейно-центрованої допомоги в ранньому втручанні та інклюзивній освіті.

Змістовий модуль 2. Психологічна діагностика дитячо-батьківських відносин

Тема 1. Методологія та організація діагностики дитячо-батьківських відносин

Мета, завдання, об'єкт і предмет діагностики дитячо-батьківських відносин. Принципи комплексності, системності, розвитку, індивідуалізації та сімейної центрованості. Етапи діагностичного процесу: формулювання запиту, збір анамнестичних даних, висунення діагностичних гіпотез, добір методів, проведення обстеження, інтеграція та інтерпретація результатів, формулювання висновку і рекомендацій. Мультиметодний і мультиреспондентний підходи. Бесіда, інтерв'ю, анкетування, структуроване й неструктуроване спостереження, стандартизовані та проєктивні методики. Психометричні критерії вибору методик: валідність, надійність, стандартизація та нормативні дані. Український контекст використання психодіагностичного інструментарію. Інформована згода, конфіденційність, недискримінація, захист персональних даних та етичні обмеження роботи з дітьми й сім'ями.

Тема 2. Діагностика батьківської позиції, стилів виховання та дитячо-батьківської взаємодії

Напрями комплексної діагностики: батьківське ставлення і позиція, стиль виховання, емоційний контакт, контроль, вимогливість, автономія, послідовність, конфліктність і задоволеність взаємодією. Методики оцінювання батьківського ставлення та стилів виховання. Спостереження за реальною та змодельованою взаємодією «батьки — дитина». Оцінювання дитячого сприйняття сімейних відносин. Особливості застосування

діагностичних методик у сім'ях дітей з ООП та адаптація процедури до комунікативних, сенсорних, когнітивних і поведінкових особливостей дитини. Зіставлення даних від дитини, батьків, спостереження та інших джерел. Інтерпретація суперечливих результатів. Структура психологічного висновку та формулювання рекомендацій.

Змістовий модуль 3. Порушення дитячо-батьківських відносин: чинники ризику та ресурси сім'ї

Тема 1. Типи та механізми порушень дитячо-батьківської взаємодії

Поняття нормативної та дисфункційної дитячо-батьківської взаємодії. Порушення емоційного контакту: емоційне відкидання, дистанціювання, непослідовність і нестабільність взаємодії. Гіперопіка, гіпоопіка, надмірний контроль, авторитарність, потурання, суперечливе виховання та завищені/занижені очікування. Порушення сімейних меж і ролей. Конфліктні цикли у взаємодії «батьки — дитина». Індивідуальні, сімейні та соціальні чинники ризику. Вплив стресу, стигматизації, соціальної ізоляції та дефіциту підтримки на дитячо-батьківські відносини в сім'ях дітей з ООП. Захисні чинники та ресурси сім'ї. Недопущення патологізації батьківства й особливих освітніх потреб дитини.

Тема 2. Психологічна адаптація, стрес і резильєнтність сімей дітей з ООП

Психологічна адаптація сім'ї до особливих потреб дитини як динамічний процес. Батьківський стрес, навантаження, емоційне виснаження та їхній вплив на дитячо-батьківську взаємодію. Копінг-стратегії батьків: проблемно-орієнтовані, емоційно-орієнтовані та уникнення. Індивідуальна та сімейна резильєнтність. Внутрішні ресурси сім'ї: згуртованість, гнучкість, комунікація, спільне розв'язання проблем. Зовнішні ресурси: соціальна підтримка, освітні, психологічні та громадські сервіси. Особливості підтримки сімей дітей з ООП в умовах війни, вимушеного переміщення та інших кризових ситуацій.

Змістовий модуль 4. Психологічна корекція та підтримка дитячо-батьківських відносин

Тема 1. Доказові підходи до корекції дитячо-батьківської взаємодії

Поняття психологічної корекції дитячо-батьківських відносин. Принципи сімейної центрованості, індивідуалізації, партнерства та опори на сильні сторони сім'ї. Доказова психологічна практика та критерії обґрунтованості втручань. Основні мішені корекції: емоційний контакт, чутливість і відповідність батьків, позитивне підкріплення, послідовність вимог, регуляція поведінки, комунікація та спільна діяльність. Поведінкові програми навчання батьків (parent training), програми розвитку батьківських навичок та Parent–Child Interaction Therapy (PCIT). Особливості застосування втручань у сім'ях дітей з порушеннями розвитку та ООП. Визначення цілей втручання та критеріїв оцінювання його ефективності.

Тема 2. Консультування, психоедукація та психологічна підтримка батьків

Мета, завдання та етапи консультування батьків дітей з ООП. Встановлення контакту, уточнення запиту та спільне визначення цілей допомоги. Принципи недирективної, неосудливої та ресурсно орієнтованої комунікації. Надання зворотного зв'язку за результатами діагностики. Психоедукація щодо розвитку дитини, її потреб, поведінки та способів підтримки. Робота з батьківськими очікуваннями, труднощами та ресурсами. Індивідуальні та групові форми підтримки батьків. Профілактика батьківського стресу й емоційного виснаження. Межі компетентності фахівця та перенаправлення до інших спеціалістів.

Змістовий модуль 5. Проектування психологічної допомоги сім'ї в інклюзивному середовищі

Тема 1. Розроблення індивідуальної програми психологічної допомоги сім'ї

Індивідуальна програма психологічної допомоги як результат комплексного оцінювання потреб дитини та сім'ї. Аналіз запиту, діагностичних результатів, чинників ризику, захисних чинників і ресурсів сім'ї. Формулювання проблеми без стигматизувальних і патологізувальних суджень. Визначення пріоритетів, довгострокових і короткострокових

цілей допомоги. Добір форм, методів і технологій відповідно до цілей: психологічна підтримка, психоедукація, розвиток батьківських компетентностей, корекція дитячо-батьківської взаємодії. Узгодження програми з сім'єю. Визначення очікуваних результатів та індикаторів змін. Моніторинг динаміки, оцінювання ефективності та коригування програми.

Тема 2. Партнерство з сім'єю та міждисциплінарна взаємодія в інклюзивному середовищі

Сім'я як повноправний учасник команди супроводу дитини. Принципи партнерства: повага, рівноправність, інформованість, участь у прийнятті рішень та орієнтація на пріоритети сім'ї. Командна, мультидисциплінарна, міждисциплінарна та трансдисциплінарна моделі взаємодії. Функції та зони відповідальності фахівців у системі підтримки дитини з ООП. Обмін інформацією та координація допомоги із дотриманням конфіденційності. Взаємодія сім'ї із закладом освіти, ІРЦ та іншими службами підтримки. Професійні межі, перенаправлення та наступність допомоги. Попередження конфліктів між сім'єю та фахівцями й спільне прийняття рішень.

Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Усього	Л	П	Лаб.	Інд.	С. р.
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Дитячо-батьківські відносини в системі сім'ї та інклюзивного середовища						
Тема 1. Теоретичні основи дитячо-батьківських відносин	15	2	2	—	—	11
Тема 2. Сім'я дитини з особливими освітніми потребами: сімейно-центрований підхід	15	2	2	—	—	11
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	—	—	22
Змістовий модуль 2. Діагностика дитячо-батьківських відносин						
Тема 1. Методологія та організація діагностики дитячо-батьківських відносин	15	2	2	—	—	11
Тема 2. Діагностика батьківської позиції, стилів виховання та дитячо-батьківської взаємодії	15	2	2	—	—	11
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	—	—	22
Змістовий модуль 3. Порушення дитячо-батьківських відносин: чинники ризику та ресурси сім'ї						
Тема 1. Типи та механізми порушень дитячо-батьківської взаємодії	15	2	2	—	—	11
Тема 2. Психологічна адаптація, стрес і резильєнтність сімей дітей з ООП	15	2	2	—	—	11
Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	—	—	22
Змістовий модуль 4. Корекція та підтримка дитячо-батьківських відносин						
Тема 1. Доказові підходи до корекції дитячо-батьківської взаємодії	15	2	2	—	—	11
Тема 2. Консультування, психоедукація та психологічна підтримка батьків	15	2	2	—	—	11
Разом за змістовим модулем 4	30	4	4	—	—	22
Змістовий модуль 5. Проектування допомоги сім'ї в інклюзивному середовищі						
Тема 1. Розроблення індивідуальної програми психологічної допомоги сім'ї	15	2	2	—	—	11
Тема 2. Партнерство з сім'єю та міждисциплінарна взаємодія в інклюзивному середовищі	15	2	2	—	—	11

Разом за змістовим модулем 5	30	4	4	–	–	22
Усього годин	150	20	20	–	–	110

Методи навчання: у межах ОК «Діагностика та корекція дитячо-батьківських відносин в інклюзивному середовищі» застосовується інтегрований підхід, що поєднує лекції, практичні заняття, самостійну роботу та індивідуальні консультації. Під час лекцій використовуються словесні, наочні та проблемно-пошукові методи: пояснення, бесіда, проблемний виклад, аналіз наукових концепцій, моделей і прикладів із психологічної практики. На практичних заняттях застосовуються кейс-метод, аналіз проблемних ситуацій, дискусії, робота в малих групах, рольові ігри, моделювання професійних ситуацій, тренінгові вправи та психодіагностичний практикум. Здобувачі аналізують особливості дитячо-батьківської взаємодії, добирають психодіагностичний інструментарій, інтерпретують результати, формують психологічні висновки та визначають напрями консультативної і корекційної роботи. Методи аналізу та моделювання використовуються для роботи з відеофрагментами, кейсами й змодельованими ситуаціями дитячо-батьківської взаємодії з метою визначення особливостей емоційного контакту, батьківських позицій, стилів сімейного виховання, ресурсів і труднощів сім'ї. Рольові вправи спрямовані на відпрацювання навичок проведення бесіди з батьками, надання зворотного зв'язку та формулювання рекомендацій. Проєктний метод передбачає розроблення індивідуальних програм допомоги сім'ї, що можуть включати заходи профілактики й корекції труднощів дитячо-батьківської взаємодії, психоедукації та підтримки батьків з урахуванням особливих освітніх потреб дитини, ресурсів і сімейного контексту.

Самостійна робота включає опрацювання літератури, аналіз діагностичних методик і корекційних програм, виконання практичних завдань та розроблення рекомендацій для батьків. Індивідуальні консультації використовуються для підтримки здобувачів під час виконання навчальних і практико-орієнтованих завдань.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): ОК «Діагностика та корекція дитячо-батьківських відносин в інклюзивному середовищі» складається з лекційних і практичних занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Заохочуються аргументоване висловлювання власної позиції, критичний аналіз наукових підходів, творчий підхід до виконання практико-орієнтованих завдань. Обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики, конфіденційності та недискримінації. Навчальні роботи виконуються самостійно. Використання ідей, тверджень, текстів, графіків та інших матеріалів інших авторів потребує належного цитування і посилання на джерело. Повторне використання власних раніше опублікованих або поданих робіт допускається лише за погодженням із викладачем і за умови належного посилання. Використання генеративного ШІ підлягає декларуванню відповідно до політик БДПУ та вимог цього силабусу.

Підготовка до практичних занять передбачає опрацювання теоретичних питань і рекомендованої літератури, самостійний пошук наукових джерел, аналіз кейсів, психодіагностичних методик, моделей дитячо-батьківської взаємодії та підходів до психологічного супроводу сім'ї. Результати роботи обговорюються під час дискусій, роботи в малих групах, аналізу проблемних ситуацій, рольового моделювання та психодіагностичних практикумів.

Самостійна та індивідуально-дослідна робота може передбачати аналіз наукової літератури й психодіагностичного інструментарію, розв'язання кейсів, підготовку психологічних рекомендацій, аналіз або розроблення елементів програм профілактики й корекції порушень дитячо-батьківських відносин, психоедукації та психологічного супроводу батьків. Виконані роботи подаються через платформу Moodle у визначені терміни. Роботи, виконані не в повному обсязі або без дотримання встановлених вимог, повертаються на доопрацювання.

Під час виконання навчальних завдань не допускається використання реальних персональних або чутливих даних дітей і сімей без належних правових та етичних підстав. Для навчального аналізу використовуються знеособлені, навчальні або змодельовані кейси.

В умовах дистанційного навчання лекційні та практичні заняття проводяться онлайн у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи подаються через Moodle. Консультації проводяться відповідно до затвердженого графіка.

Політика використання штучного інтелекту

Інструменти генеративного штучного інтелекту (ChatGPT, Claude, Gemini, Grammarly та ін.) можуть використовуватися як допоміжні засоби під час самостійної та індивідуально-дослідної роботи, зокрема для генерування ідей, структурування матеріалу, мовного редагування, створення чернеток або допоміжного аналізу. Використання ШІ не замінює самостійного професійного аналізу, обґрунтування рішень і відповідальності здобувача за результат роботи.

Забороняється передавати системам ШІ персональні, конфіденційні або чутливі дані дітей, батьків та інших осіб, а також матеріали реальних психологічних обстежень, що дають змогу ідентифікувати особу. Згенерована ШІ інформація, зокрема відомості про психодіагностичні методики, інтерпретацію результатів, наукові джерела та рекомендації щодо психологічного втручання, підлягає обов'язковій критичній перевірці здобувачем.

Суттєве використання ШІ підлягає декларуванню відповідно до політик БДПУ, Рекомендацій GAIDeT та Положення про використання ШІ в освітньому процесі. Декларація розміщується перед списком використаних джерел або наприкінці роботи, якщо такий список не передбачено.

У декларації зазначаються: (1) використаний інструмент, його версія та дата використання; (2) завдання, делеговані ШІ відповідно до таксономії GAIDeT, і рівень людського нагляду; (3) підтвердження відповідальності здобувача за остаточний зміст роботи; (4) дотримання вимог етики, конфіденційності та безпеки даних.

Для формування декларації можна скористатися GAIDeT Declaration Generator:

Українська версія: <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>

English version: <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/>

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: комп'ютер/ноутбук, мультимедійний проєктор, доступ до мережі Інтернет; Microsoft Office (Word, PowerPoint), Moodle, Zoom, електронні репозитарії та відкриті наукові бази даних; мультимедійні презентації, відеофрагменти, навчальні кейси, психодіагностичні матеріали, схеми та зразки корекційних програм.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною накопичувальною системою. Поточний контроль становить 100 балів і охоплює: 80 балів за п'ятьма змістовими модулями та 20 балів за інтегрований підсумковий навчальний продукт, який виконується впродовж семестру і є складовою поточного контролю. Для оцінювання використовуються різні форми, що дають змогу перевірити не лише засвоєння теоретичного матеріалу, а й здатність застосовувати його під час аналізу дитячо-батьківських відносин, добору й обґрунтування діагностичного інструментарію, інтерпретації результатів оцінювання, визначення потреб і ресурсів сім'ї та проєктування професійної допомоги в інклюзивному середовищі.

Поточний контроль

У межах поточного контролю можуть використовуватися:

- усний контроль – відповіді, професійно орієнтоване обговорення, дискусії, мозкова атака, аналіз кейсів, представлення й аргументація професійних рішень;

- практичний контроль – аналіз ситуацій дитячо-батьківської взаємодії, добір та критичне оцінювання діагностичного інструментарію, аналіз та інтерпретація діагностичних даних, моделювання професійної взаємодії з батьками, розроблення рекомендацій, елементів психоедукаційних, профілактичних, корекційних і підтримувальних заходів;
- ситуаційне та рольове моделювання – моделювання бесіди з батьками, збору інформації, надання зворотного зв'язку, обговорення потреб і ресурсів сім'ї, спільного визначення цілей допомоги та міждисциплінарної взаємодії;
- самоконтроль і взаємооцінювання – професійна рефлексія власних рішень, аналіз сильних сторін і обмежень виконаної роботи, обговорення результатів та peer-to-peer оцінювання;
- тестовий контроль – відкриті та закриті тестові завдання для перевірки розуміння основних понять, теоретичних підходів, принципів діагностики та допомоги;
- оцінювання самостійної роботи – опрацювання наукових, нормативних і методичних джерел, критичний аналіз психодіагностичних методик і програм допомоги, виконання аналітичних та практико-орієнтованих завдань.

Оцінювання спрямоване на перевірку здатності здобувачів аналізувати дитячо-батьківські відносини з позицій сучасних теоретичних і сімейно-центрованих підходів; визначати особливості батьківської позиції та сімейного виховання; розпізнавати чинники ризику, захисні чинники й ресурси сім'ї; обґрунтовано добирати методи та інструменти діагностики; інтегрувати й інтерпретувати дані з різних джерел; формулювати професійно обґрунтовані висновки та рекомендації; визначати доцільні напрями профілактики, корекції, психоедукації та підтримки; проектувати допомогу сім'ї та взаємодію з нею на засадах партнерства, доказовості, етики й міждисциплінарності.

Загальні критерії оцінювання

Під час оцінювання враховуються:

- розуміння теоретичних засад дитячо-батьківських відносин та здатність застосовувати їх до аналізу конкретної ситуації;
- правильність, повнота та обґрунтованість виконання завдання;
- здатність комплексно аналізувати дитячо-батьківську взаємодію, потреби, труднощі, чинники ризику, захисні чинники та ресурси сім'ї;
- обґрунтованість вибору методів і діагностичного інструментарію з урахуванням мети оцінювання, психометричних характеристик, віку й особливих освітніх потреб дитини;
- здатність інтегрувати й інтерпретувати інформацію, отриману з різних джерел;
- доказовість та доцільність запропонованих способів профілактики, корекції, психоедукації та підтримки;
- орієнтація на потреби, пріоритети, сильні сторони та ресурси сім'ї;
- здатність аргументувати професійні рішення; чіткість, логічність і послідовність представлення результату;
- коректність використання професійної термінології; дотримання принципів конфіденційності, недискримінації, професійної етики та меж компетентності фахівця;
- професійна рефлексія, самостійність виконання та дотримання академічної доброчесності.

Розподіл балів

ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5	Інтегрований підсумковий продукт	Підсумкова оцінка
16	16	16	16	16	20	100

Система нарахування балів за кожним змістовим модулем

Універсальні дескриптори для завдань, що оцінюються за шкалою 0–5 балів

Бали	Дескриптор рівня виконання
------	----------------------------

Бали	Дескриптор рівня виконання
5	Завдання виконано повністю, правильно й самостійно; професійні рішення належно обґрунтовані; коректно застосовано релевантні поняття, методи та етичні вимоги; висновки логічні й аргументовані.
4	Завдання виконано переважно правильно й обґрунтовано; наявні окремі несуттєві неточності або недостатньо розгорнуте обґрунтування.
3	Основне завдання виконано, але аналіз частковий; аргументація обмежена; є суттєві неточності, що не спотворюють загального професійного рішення.
2	Виконано окремі елементи завдання; професійне рішення недостатньо обґрунтоване; наявні суттєві помилки або прогалини.
1	Продемонстровано лише фрагментарне розуміння завдання; результат недостатній для підтвердження сформованості відповідного результату навчання.
0	Завдання не виконано / не подано або виконання не дає можливості встановити досягнення результату навчання.

Універсальні дескриптори для практико-орієнтованого тематичного продукту (0–6 балів)

Бали	Дескриптор рівня виконання
6	Продукт завершений, професійно обґрунтований і самостійний; демонструє комплексне застосування знань, коректний вибір методів/рішень, етичність та аргументовані висновки.
5	Продукт якісний і загалом повний; є окремі незначні недоліки в деталізації, аргументації або оформленні.
4	Основні складові виконано правильно, але аналіз чи обґрунтування частково неповні; окремі елементи потребують доопрацювання.
3	Продукт демонструє базове розуміння завдання, однак має суттєві прогалини в аналізі, доборі методів або аргументації.
2	Виконано лише частину обов'язкових елементів; професійні рішення переважно не обґрунтовані або містять суттєві помилки.
1	Наявні поодинокі релевантні елементи, але продукт не є цілісним і не підтверджує досягнення більшості очікуваних результатів.
0	Продукт не подано / не виконано або він не відповідає завданню.

№	Вид навчальної діяльності	Бали
1	Виконання навчального завдання під час практичного заняття: аналіз кейсу, професійно орієнтоване обговорення, дискусія, рольове або ситуаційне моделювання, виконання практичного завдання, представлення й аргументація результатів	0–5
2	Виконання тематичного завдання самостійної роботи	0–5
3	Виконання практико-орієнтованого тематичного продукту	0–6
	Максимум за змістовий модуль	16

Практико-орієнтований тематичний продукт має відповідати змісту конкретного модуля та передбачати створення результату, який демонструє здатність здобувача застосовувати набуті знання й уміння для розв'язання професійно орієнтованих завдань, пов'язаних із дитячо-батьківськими відносинами в інклюзивному середовищі.

Орієнтовні тематичні практико-орієнтовані продукти

Змістовий модуль 1. Дитячо-батьківські відносини в системі сім'ї та інклюзивного середовища

Комплексний аналіз запропонованого кейсу дитячо-батьківської взаємодії з визначенням основних характеристик відносин, батьківської позиції, стилю сімейного виховання, потреб і ресурсів сім'ї та обґрунтуванням аналізу з позицій системного і сімейно-центрованого підходів.

Змістовий модуль 2. Психологічна діагностика дитячо-батьківських відносин

Розроблення діагностичного плану для запропонованого кейсу: визначення мети та завдань оцінювання, формулювання діагностичних гіпотез, обґрунтований добір методів та інструментарію, визначення джерел інформації, послідовності діагностичної роботи, етичних вимог та особливостей адаптації процедури відповідно до потреб дитини. За наявності змодельованих діагностичних даних – їх інтеграція, інтерпретація та формулювання висновку і рекомендацій.

Змістовий модуль 3. Порушення дитячо-батьківських відносин: чинники ризику та ресурси сім'ї

Розроблення аналітичної карти сімейного кейсу з визначенням труднощів дитячо-батьківської взаємодії, індивідуальних, сімейних і соціальних чинників ризику, захисних чинників, внутрішніх і зовнішніх ресурсів сім'ї, проявів батьківського стресу та можливих ресурсів резильєнтності. Формулювання висновків має ґрунтуватися на нестигматизувальному та ресурсно орієнтованому підході.

Змістовий модуль 4. Психологічна корекція та підтримка дитячо-батьківських відносин

Обґрунтування стратегії допомоги сім'ї за запропонованим кейсом: визначення мішеней допомоги, цілей і очікуваних результатів; вибір доказово обґрунтованих підходів та конкретних способів роботи; визначення місця психоедукації й підтримки батьків. Можливе моделювання фрагмента професійної взаємодії з батьками.

Змістовий модуль 5. Проєктування психологічної допомоги сім'ї в інклюзивному середовищі

Розроблення індивідуальної програми допомоги сім'ї на основі запропонованого комплексного кейсу: визначення потреб, пріоритетів, ресурсів і труднощів сім'ї; формулювання цілей і завдань; добір форм та методів допомоги; визначення очікуваних результатів та індикаторів змін; планування моніторингу. Визначення ролі сім'ї та фахівців, способів міждисциплінарної взаємодії, професійних меж і, за потреби, перенаправлення.

Завдання практичного заняття, самостійної роботи та тематичний практико-орієнтований продукт можуть бути об'єднані в Moodle в одне комплексне завдання. Для кожного завдання зазначаються його зміст, очікуваний результат, форма представлення, максимальна кількість балів та критерії оцінювання. До складних практико-орієнтованих завдань можуть надаватися алгоритми, шаблони, структурні схеми, приклади або орієнтовні запитання.

Інтегрований підсумковий навчальний продукт у межах поточного контролю

Інтегрований підсумковий навчальний продукт виконується впродовж семестру, є складовою поточного контролю та дає змогу продемонструвати комплексне застосування результатів навчання, сформованих у межах освітньої компоненти. Здобувач обирає або отримує комплексний професійно орієнтований кейс сім'ї дитини з особливими освітніми потребами та здійснює його системний аналіз із подальшим проєктуванням обґрунтованої програми допомоги сім'ї в інклюзивному середовищі.

Інтегрований продукт передбачає:

- короткий опис та аналіз ситуації дитячо-батьківської взаємодії, сімейного контексту, потреб, чинників ризику, захисних чинників і ресурсів сім'ї;
- формулювання мети та основних завдань діагностичного оцінювання й обґрунтування добору методів та інструментарію;
- інтеграцію та інтерпретацію наданих або змодельованих діагностичних даних, формулювання професійно обґрунтованих висновків і рекомендацій;

- визначення цілей і пріоритетних напрямів допомоги та обґрунтування профілактичних, корекційних, психоедукаційних та/або підтримувальних заходів;
- визначення ролі сім'ї, необхідності й форм міждисциплінарної взаємодії та, за потреби, перенаправлення;
- визначення очікуваних результатів і способів моніторингу змін; обґрунтування професійних та етичних меж діяльності фахівця; професійну рефлексію прийнятих рішень.

Для виконання навчального завдання використовуються навчальні, змодельовані або належним чином знеособлені кейси. Використання персональних або чутливих даних реальних дітей і сімей без належних правових та етичних підстав не допускається.

Максимальна кількість балів за інтегрований підсумковий навчальний продукт – 20 балів.

Критерії оцінювання інтегрованого підсумкового навчального продукту

Для кожного критерію застосовується єдина шкала: 4 бали — критерій реалізовано повністю, професійно обґрунтовано, самостійно та без суттєвих помилок; 3 бали — критерій реалізовано достатньо повно, але є окремі неточності або неповне обґрунтування; 2 бали — критерій реалізовано частково, наявні суттєві прогалини в аналізі чи аргументації; 1 бал — наявні лише окремі елементи виконання критерію; 0 балів — критерій не реалізовано або результат не відповідає завданню.

Критерій	Максимальна кількість балів
Комплексність аналізу дитячо-батьківської взаємодії, сімейного контексту, потреб, чинників ризику, захисних чинників і ресурсів сім'ї	4
Обґрунтованість діагностичної стратегії, добору методів та інтерпретації діагностичної інформації	4
Обґрунтованість висновків, цілей, напрямів і методів допомоги сім'ї та їх відповідність її потребам і ресурсам	4
Дотримання принципів сімейної центрованості, доказовості, професійної етики, міждисциплінарності та меж компетентності	4
Логічність, аргументованість, професійна рефлексія та якість представлення результату	4
Усього	20

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль передбачає семестровий контроль, який здійснюється у формі заліку за результатами накопичених балів під час поточного оцінювання. Окреме залікове завдання, тестування чи усне опитування не передбачається.

Підсумкова оцінка за освітню компоненту визначається за сумою накопичених балів і становить максимально 100 балів.

$$ПО = 3М1 + 3М2 + 3М3 + 3М4 + 3М5 + ІІ,$$

де ПО – підсумкова оцінка за освітню компоненту; 3М1–3М5 – кількість балів за відповідні змістові модулі (максимально 16 балів за кожний); ІІ – кількість балів за інтегрований підсумковий навчальний продукт (максимально 20 балів).

Максимальна підсумкова оцінка становить 100 балів. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти становить 50 балів. Повторне складання семестрового контролю здійснюється відповідно до встановленої в БДПУ процедури.

Шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A

78-89	В
65-77	С
58-64	Д
50-57	Е
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна література

1. Сухіна І. В. Методичні основи психологічного супроводу батьків дітей з ООП: формування резильєнтності : практичний посібник. Київ : Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2025. 114 с.
2. Компанець Н. М. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери : науково-методичний посібник. Київ : Актуальна освіта, 2023. 120 с.
3. Помиткіна Л. В., Злагодох В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : НАУ-друк, 2010. 270 с.
4. Прохоренко Л. І., Бужинецька К. Б., Бабяк О. О., Баташева Н. І. Інтеграція осіб з особливими потребами під час криз: психологічний та психотерапевтичний супровід : монографія. Київ : Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2025. 210 с. ISBN 978-617-8531-58-4.
5. Глухоцька М., Кривоногова О., Кукуруза Г., Новосад В., Нога О., Соляник Н., Стефанова О., Трапізана Н. Основи раннього втручання : навчальний посібник. ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти», 2025. 80 с.
6. Рекомендовані практики в ранньому втручанні : посібник для фахівців. Харків : Факт, 2021. 356 с.
7. Грінцова О. М., Терещенко Л. А. Дитяча психодіагностика : навчально-методичний посібник. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. 227 с.

Додаткова література

8. Ілляшенко Т. Д., Жук Т. В. Типологічні особливості ставлення батьків до дитини з особливими освітніми потребами. Практична психологія в інклюзивному середовищі : збірник наукових статей Міжнародної наукової інтернет-конференції, 21 лютого 2020 р., м. Переяслав. Переяслав : Видавець Я. М. Домбровська, 2020. С. 54–58.
9. Тичина К. О. Тренінг гармонізації дитячо-батьківських стосунків у сім'ях, що виховують дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. 2018. № 1. С. 16–23.
10. Бужинецька К. Б. Важливі кроки: сучасні практики підтримки родин дітей з ООП в умовах криз : методичні рекомендації. Київ : Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 22 с.
11. Буйняк М. Г., Михальська С. А. Особливості психолого-педагогічного супроводу батьків, які виховують дошкільників з особливими освітніми потребами, в інклюзивно-ресурсному центрі. Inclusion and Diversity. 2023. Вип. 1. С. 20–23. DOI: 10.32782/inclusion/2023.1.4.
12. Чекстере О. Ю., Гнатюк О. В., Пророк Н. В. Вплив дитячо-батьківських відносин на життєстійкість молодших школярів в умовах воєнного стану. Габітус. 2025. Вип. 70. С. 102–105.
13. Westlake F., Westlake M., Totsika V. A systematic review and meta-analysis of the effectiveness of interventions targeting the parent-child relationship in families of

- children with an intellectual disability. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*. 2024. Vol. 37, No. 6. e13273. DOI: 10.1111/jar.13273.
14. Ragni B., Boldrini F., Mangialavori S., Cacioppo M., Capurso M., De Stasio S. The efficacy of parent training interventions with parents of children with developmental disabilities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. Vol. 19, No. 15. 9685. DOI: 10.3390/ijerph19159685.
 15. Allen K., Harrington J., Quetsch L. B., Masse J., Cooke C., Paulson J. F. Parent–Child Interaction Therapy for children with disruptive behaviors and autism: A randomized clinical trial. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 2023. Vol. 53, No. 1. P. 390–404. DOI: 10.1007/s10803-022-05428-y.
 16. Vilaseca R., Rivero M., Leiva D., Ferrer F. Mothers' and fathers' parenting and other family context variables linked to developmental outcomes in young children with intellectual disability: A two-wave longitudinal study. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*. 2023. Vol. 35. P. 387–416. DOI: 10.1007/s10882-022-09856-7.
 17. Mestre T. D., Lopes M. J., Mestre D. M., Ferreira R. F., Costa A. P., Caldeira E. V. Impact of family-centered care in families with children with intellectual disability: A systematic review. *Heliyon*. 2024. Vol. 10, No. 7. e28241. DOI: 10.1016/j.heliyon.2024.e28241.

Інтернет-ресурси

18. Електронна бібліотека НАПН України. Сухіна І. В. *Методичні основи психологічного супроводу батьків дітей з ООП: формування резильєнтності : практичний посібник*. 2025. [Повний текст](#) (дата звернення: 01.09.2026).
19. Електронна бібліотека НАПН України. Компанець Н. М. *Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери : науково-методичний посібник*. 2023. [Повний текст](#) (дата звернення: 01.09.2026).
20. Інституційний репозитарій Київського авіаційного інституту. Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. *Психологія сім'ї : навчальний посібник*. 2010. [Електронний ресурс](#) (дата звернення: 01.09.2026).
21. Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Прохоренко Л. І., Бужинецька К. Б., Бабяк О. О., Баташева Н. І. *Інтеграція осіб з особливими потребами під час криз: психологічний та психотерапевтичний супровід : монографія*. 2025. [Електронний ресурс і повний текст](#) (дата звернення: 01.09.2026).
22. Міністерство освіти і науки України. *Основи раннього втручання : навчальний посібник*. 2025. [Повний текст](#) (дата звернення: 01.09.2026).
23. Українська Асоціація Раннього Втручання. *Рекомендовані практики в ранньому втручанні : посібник для фахівців*. [Інфотека та повний текст посібника](#) (дата звернення: 01.09.2026).
24. Інституційний репозитарій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Грінцова О. М., Терещенко Л. А. *Дитяча психодіагностика : навчально-методичний посібник*. 2015. [Повний текст](#) (дата звернення: 01.09.2026).
25. Wiley Online Library. Westlake F., Westlake M., Totsika V. *A systematic review and meta-analysis of the effectiveness of interventions targeting the parent–child relationship in families of children with an intellectual disability*. 2024. [Open Access full text](#) (дата звернення: 01.09.2026).
26. PubMed Central (PMC). Ragni B., Boldrini F., Mangialavori S., Cacioppo M., Capurso M., De Stasio S. *The efficacy of parent training interventions with parents of children with developmental disabilities*. 2022. [Open Access full text](#) (дата звернення: 01.09.2026).
27. PubMed Central (PMC). Allen K., Harrington J., Quetsch L. B., Masse J., Cooke C., Paulson J. F. *Parent–Child Interaction Therapy for children with disruptive behaviors*

- and autism: A randomized clinical trial*. 2023. [Open Access full text](#) (дата звернення: 01.09.2026).
28. PubMed Central (PMC). Mestre T. D., Lopes M. J., Mestre D. M., Ferreira R. F., Costa A. P., Caldeira E. V. *Impact of family-centered care in families with children with intellectual disability: A systematic review*. 2024. [Open Access full text](#) (дата звернення: 01.09.2026).